

Sygn. akt I ACa 239/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Jolanta Terlecka
Sędzia:	SA Ewa Lauber-Drzazga (spr.)
Sędzia:	SA Alicja Surdy
Protokolant	st.sekr.sądowy Dorota Kabala

po rozpoznaniu w dniu 31 lipca 2013 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

z siedzibą w L.

przeciwko Akademii Wychowania Fizycznego im. J. P. w W.

o ukształtowanie stosunku prawnego

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 17 grudnia 2012 r., sygn. akt I C 30/12

I. prostuje oznaczenie przedmiotu sprawy w zaskarżonym wyroku w ten sposób, że w miejsce „o zapłatę” wpisuje „o ukształtowanie stosunku prawnego”;

II. oddala apelację;

III. zasądza od powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. na rzecz pozwanego Akademii Wychowania Fizycznego im. J. P. w W. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

I ACa 239/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2012r. Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił powództwo (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L., która w pozwie wniesionym przeciwko Akademii Wychowania Fizycznego J. P. w W. domagała się zmiany umowy zawartej z pozwaną.

Wyrok Sądu Okręgowego został oparty na następujących ustaleniach:

W dniu 23 lutego 2010r. strony zawarły w trybie przetargu umowę nr (...), której przedmiotem było wykonanie przez powoda robót budowlanych w ramach zadania inwestycyjnego p.n.; „Budowa (...) Ośrodka (...) w B.”.

Strony ustaliły wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie 20.760.010,95zł brutto w tym należny 22% podatek VAT.

Za wykonane roboty powód wystawiał comiesięczne faktury. W okresie od 30 marca do 31 grudnia 2010r. wystawił faktury na kwotę 7.790.369,59zł netto doliczając 22% VAT.

Pismem z 21 lutego 2011r. powód zwrócił się do pozwanego z wezwaniem do zmiany treści umowy w zakresie wynagrodzenia w związku ze wzrostem podatku VAT w ten sposób, że od robót wykonanych i zafakturowanych do dnia 31 grudnia 2010r. miał być naliczany 22% VAT, zaś od robót wykonanych i zafakturowanych od dnia 1 stycznia 2011r. – 23% VAT.

Z tytułu wzrostu stawki VAT od 1 stycznia 2011r. z 22% do 23% powód poniósł stratę w kwocie 91.261,68zł.

Z uwagi na to, iż pozwany nie wyraził zgody na zmianę treści umowy powód wystąpił z niniejszym sporem opierając swoje roszczenie na art. 357¹ kc.

Zdaniem Sądu Okręgowego powództwo nie jest zasadne.

Sąd ten stwierdził, iż co do zasady zmiana przepisów prawa podatkowego w czasie trwania umowy może być uznana za nadzwyczajną zmianę stosunków w rozumieniu art. 357¹ kc, muszą być jednak spełnione także inne przesłanki zastosowania tego przepisu.

W umowie z 23 lutego 2010r. nie przewidziano odpowiedniej klauzuli umownej dopuszczającej możliwość odpowiedniej zmiany jej treści w przypadku zmiany stawek podatku VAT. W(...)umowy strony stosownie do ustawy z 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.z 2010r. Nr 113, poz. 759 z późn.zm.) określiły sytuacje w których możliwa jest zmiana umowy.

W dniu 30 listopada 2011r. strony zawarły aneks do umowy w którym między innymi przedłużono termin wykonania umowy. Porozumienie to zawarto już po zmianie stawek podatku VAT i po próbie podwyższenia należnego wynagrodzenia.

Strona powodowa cofnęła wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wyliczenia różnicy w należnym powodowi wynagrodzeniu przed zmianą stawki podatku VAT, a wynagrodzeniem po zmianie stawki. Oraz na okoliczność wyliczenia wysokości osiągniętego zysku. Sąd ten dowód pominął. Strona powodowa nie wykazała zatem, że zamiast zakładanego zysku z wykonania umowy poniosła rażącą stratę w rozumieniu art. 357¹ kc.

Od tego wyroku powód złożył apelację zarzucając naruszenie:

- art. 357¹ kc przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż wykazanie nie uzyskania spodziewanego zysku nie może być uznane za odniesienie straty;

- art. 6 kc poprzez uznanie, iż powód nie wykazał wszystkich przesłanek zastosowania art. 357¹ kc podczas gdy dowody z dokumentów jak i zeznania świadków wskazują, że powód udowodnił istnienie wszystkich przesłanek;

- art. 233 § 1 kpc przez błędną ocenę materiału dowodowego oraz sprzeczność ustaleń Sądu z ustalonym przez Sąd stanem faktycznym sprawy polegającej na uznaniu, że powód nie wykazał, iż na skutek zmiany stawek podatku VAT odniósł rażącą stratę;

- art. 278 kpc przez przyjęcie, że wykazanie przez powodową spółkę osiągnięcia rażącej straty wymaga wiadomości specjalnych i powołania biegłego w celu zasięgnięcia opinii podczas gdy udowodnienie tej okoliczności nie wymagało

wiedzy specjalnej, a jedynie opierało się na prostych wyliczeniach matematycznych, a okoliczność ta została wykazana dowodami z dokumentów oraz zeznaniami świadków;

- art. 299 kpc przez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie, że w sytuacji, gdy pozwany nie kwestionował wartości kwoty poniesionej przez powoda straty na skutek zmiany stawki VAT, konieczne było w celu udowodnienia tej okoliczności przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego.

Wskazując na powyższe powód wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa ewentualnie uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Wyrok Sądu Okręgowego pomimo częściowo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu.

Stan faktyczny sprawy jest między stronami niesporny. Strony zawierając umowę w 2010r. określiły wynagrodzenie wykonawcy w kwocie brutto przy uwzględnieniu obowiązującego wówczas 22% podatku Vat, zaś od 1 stycznia 2011r. Vat został podwyższony do 23% zgodnie z art. 146a pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towarów i usług (Dz.U.z 2011r. Nr 177, poz.1054 t.j.).

Spór sprowadzał się do ustalenia, czy istotnie zaistniały przesłanki z art. 357¹ kc uzasadniające zmianę umowy w zakresie wynagrodzenia.

Stosownie do powyższego przepisu jeżeli z powodu nadzwyczajnej zmiany stosunków spełnienie świadczenia byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami albo groziłoby jednej ze stron rażąca stratą, czego strony nie przewidywały przy zawarciu umowy, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, oznaczyć sposób wykonania zobowiązania, wysokość świadczenia lub nawet orzec o rozwiązaniu umowy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w okolicznościach niniejszej sprawy nie wystąpiła żadna z przesłanek uzasadniających zmianę umowy. Przede wszystkim podwyższenie stawki podatku VAT o 1% z 22% do 23% nie może być uznane za nadzwyczajną zmianę stosunków. Nadzwyczajna zmiana stosunków w rozumieniu art. 357¹ kc jest to nie tylko zmiana o charakterze powszechnym, niezależnym od woli stron ale musi to być zmiana zasadnicza nie mieszcząca się w ryzyku kontraktowym. Podwyższenie podatku Vat o 1% nie stanowiło zasadniczej zmiany, jak to miało miejsce np. w 2004r., kiedy podatek VAT na roboty budowlane podwyższono aż o 15% z 7% do 22%.

Oczywiście zwiększenie stawki podatku zwiększyło zobowiązanie podatkowe powoda, a tym samym zmniejszyło opłacalność kontraktu, ale należy to uznać za zwykłe ryzyko umowne, którego powód nie może przerzucać na pozwanego tym bardziej, iż pozwany nie jest uprawniony do odliczenia podatku VAT.

Strony nie umieściły w umowie klauzuli pozwalającej na jej zmianę w przypadku zmiany stawek podatku VAT, a wprost przeciwnie w umowie zawarto szereg postanowień, które miały zabezpieczyć pozwanego przed możliwością podwyższenia umówionego wynagrodzenia.

Powód określa swoją stratę na 18 do 27% spodziewanego zysku z umowy. Jest to z pewnością strata, ale trudno ją uznać za rażąca.

Należy przy tym zauważyć, iż podwyższenie podatku VAT nastąpiło w sytuacji gdy powód otrzymał już ponad 45% wynagrodzenia i uzyskał cały założony zysk, zaś utrata zysku dotyczy tylko części robót.

Z tych względów i na podstawie art. 385 kpc i art. 108 § 1 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.